

Coșul minim lunar pentru un trai decent

Lucrare pentru ședința

Comitetului Consultativ de Dialog Civic pentru Persoanele Vârstnice,

24 noiembrie 2022

Dr. Ciprian IFTIMOAEI

Director adjunct la Direcția Județeană de Statistică Iași

Lector asociat la Departamentul de Sociologie și Asistență Socială UAIC

Un trai decent înseamnă, pe lângă nevoile necesare supraviețuirii, și acoperirea unor nevoi curente legate de sanitație (igienă personală, apă potabilă curentă), educație și participare la viața socioculturală, acces la servicii medicale de calitate, mijloace de comunicații, petrecerea timpului liber (măcar o vacanță anuală de o săptămână petrecută departe de reședința obișnuită), achiziția unor bunuri pentru folosință îndelungată, cheltuieli neprevăzute (meditații, intervenții chirurgicale, botez, nunți, înmormântări) și altele. În materie de locuire, traiul decent nu înseamnă doar un adăpost deasupra capului, ci posibilitatea unei locuințe decente, conectată la rețelele de apă, canalizare, energie electrică, încălzire.

În ședințele Comisiei de Dialog Social și în cele ale Comitetului Consultativ de Dialog Civic pentru Persoanele Vârstnice, participanții la ședințe sunt interesați adesea de valoarea coșului minim pentru un trai decent. Acest instrument de politică socială a fost introdus prin Ordonanța de Urgență a Guvernului (OUG) nr. 217 din 2000, semnată de prim-ministrul Mugur Isărescu, prin care se aproba structura și componentele așa-numitului „coș minim de consum lunar”. Institutul Național de Statistică (și Studii Economice) calcula valoarea coșului minim de consum lunar care, ulterior, se aproba prin hotărâre a Guvernului¹.

Pe baza coșului minim de consum lunar se fundamentează salariul minim pe economie și se calibrează politica salarială cu politicile sociale care vizează creșterea calității vieții. Acest instrument a fost lansat după o perioadă complicată din punct de vedere economic (1995-1999), cu costuri sociale mari (reformele economice, inflație, șomaj). Anexa 1 la OUG nr. 217/ 2000 detalia cele 49 de componente (cantitatea și prețul) care intrau în calculul coșului minim de consum lunar: 34 de produse/ bunuri alimentare (mălai, pâine, paste, carne, ouă, zahăr, ulei...), 6 produse/ bunuri nealimentare (confecții, tricotate, încălțăminte, cărți și rechizite școlare,

medicamente, articole de igienă) și 9 tipuri de servicii (cheltuieli cu apa, canalul și salubritatea, energia electrică, energia termică, gaze naturale, abonament radio-tv, telefon, transport călători, servicii medicale, taxe și impozite).

La nivelul anului 2000, costul bunurilor alimentare era estimat 1.609.721 lei, la bunurile nealimentare de 577.595 lei și la servicii de 949.278 lei rezultând un total de 3.136.594 lei. Cantitățile și valoarea pentru fiecare componentă a coșului au fost calculate pentru o gospodărie de mărime medie de 2,8 persoane. La 1 decembrie 2000, salariul minim era de 1.000.000 de lei, conform HG nr. 1166/ 28.11.2000. În anul 2001, lucram ca sociolog la Direcția Județeană pentru Protecția Drepturilor Copilului Iași și aveam trecut pe cartea de muncă un salariu net de 1.475.000 lei. Cu acest salariu nu puteai accesa nici măcar un credit de consum de la băncile comerciale. Cam acestea erau câștigurile *versus* cheltuielile necesare pentru un trai cât de cât decent în perioada 2000-2004. Erau vremuri dificile, cererea de locuri de muncă era mare, slujbele erau precar remunerate, iar perspectiva aderării la UE rămânea sub semnul incertitudinii. Coșul minim de consum lunar a fost calculat până prin anul 2004, după care nu am mai auzit despre acest instrument decât pe la cursurile Politici Sociale și prin lucrările de specialitate.

În anul 2018, un grup de cercetători de la Institutul pentru Cercetarea Calității Vieții (ICCV) și Syndex România, printr-un proiect finanțat de fundația germană *Friedrich Ebert*, au lansat un raport de cercetare prin care au propus o nouă metodologie de calcul al coșului minim de consum lunar pentru un trai decent pentru populația României. Acest raport a relansat discuția publică în jurul ideii de „coș minim de consum” raportată de cea de „trai decent”, care nu este totuna cu asigurarea unui minim de subzistență (hrană, adăpost, îmbrăcăminte). Evident, într-un fel este definit traiul decent de către un olandez și în alt fel de către un român. Cu cât o țară este mai dezvoltată socioeconomic, cu atât percepția privind traiul/ standardul decent de viață este mai ridicată. Cu alte cuvinte, nivelul de dezvoltare socioeconomică, stilul de viață, cultura sunt tot atâtea elemente care influențează modul (subiectiv) în care cetățenii se raportează la standardul decent de viață.

Cercetătorii de la ICCV & Syndex consideră că standardul de trai minim decent trebuie să acopere nevoile biologice și sociale generale la un moment dat, definite la nivelul familiei, nu la nivel individual: „coșul minim de consum pentru un trai decent trebuie să fie suficient de cuprinzător încât să acopere în mod realist totalitatea cheltuielilor directe ale unei familii

necesare pentru asigurarea unui trai minim decent, așa cum este înțeles acesta la un moment dat². Metodologia elaborării acestui instrument de politică socială combină abordarea cantitativă (statistică), având ca referință standardele europene și cele naționale anterioare acestei cercetări, cu abordarea calitativă (sociologică) bazată pe cercetări de teren (interviuri de grup cu salariații din familiile care se încadrează în parametrii de referință, dar și interviuri cu experți nutriționiști). Astfel, structura coșului minim pentru un trai decent, conform cercetării ICCV & Syndex, cuprinde 11 categorii de nevoi care conțin un număr de 226 de itemi: (1) alimentație, (2) îmbrăcăminte și încălțăminte, (3) locuință, (4) dotarea locuinței, (5) cheltuieli cu locuința, (6) produse de uz casnic și igienă personală, (7) servicii, (8) educație și cultură, (9) sănătate, (10) recreere și vacanță, (11) fondul de economii al familiei.

Actualizarea periodică a valorii coșului minim de consum pentru un trai decent se face de către INS prin *indicii prețurilor de consum (IPC)*, despre care am discutat într-un articol anterior. La nivelul anului 2018, coșul minim decent pentru o familie formată din doi adulți și un copil a fost estimat la 5551 lei pe lună, pentru o familie de doi adulți fără copii în întreținere era de 4146 lei pe lună, iar pentru o persoană adultă era estimat la 2552 lei pe lună.

În luna august 2020 a intrat în vigoare o lege care modifică și completează OUG nr. 217/ 2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar³. Actul normativ stipulează că valoarea coșului minim de consum pentru un trai decent se stabilește anul de către INS, fiind un instrument de politică publică prin care se fundamentează salariul de bază minim brut pe țară garant în plată.

Conform *Friedrich Ebert Stiftung & Syndex România*, valoarea coșului minim de consum pentru un trai decent pentru o familie din doi adulți și doi copii, calculat pentru luna septembrie 2022 este de 8659 lei pe lună față de 7233 lei în luna septembrie 2021, o creștere de +19,7%. Valoarea coșului pentru o familie de doi adulți și un copil este de 7112 lei pe lună, pentru o familie de doi adulți fără copii este de 5322 lei pe lună, iar pentru o persoană adultă singură este de 3275 lei pe lună. Recalcularea valorii coșului s-a realizat în baza indicilor de prețuri comunicați de Institutul Național de Statistică pentru luna septembrie 2022 raportat la luna septembrie 2021.

**Tabel. Coșul de consum pentru un trai decent pentru familia de referință
(doi adulți și doi copii), actualizare Septembrie 2022**

Capitol de cheltuieli	Sept. 2021	Sept. 2022	variație anuală
	cost lunar (lei)		
(1) Alimentația	1598	1898	+18.8%
(2) Îmbrăcăminte și încălțăminte	706	853	+20.9%
(3) Locuința	1732	2273	+31.2%
(4) Dotarea locuinței	234	246	+5.1%
(5) Cheltuieli cu locuința	552	739	+34.0%
(6) Produse de uz casnic și igienă personală	256	274	+6.7%
(7) Servicii	533	563	+8.4%
(8) Educație și cultură	592	641	+9.1%
(9) Îngrijirea sănătății	121	132	+0.7%
(10) Recreere și vacanță	251	253	+19.7%
(11) Fondul de economii al familiei	658	787	
TOTAL	7233	8659	+19.7%

Creșterea valorii totale a coșului de consum e determinată de creșterea puternică a costurilor pentru capitolele (1) Alimentație (+18,8%), (2) Îmbrăcăminte și încălțăminte (+20,9%), (3) Locuința (+31,2%), (5) Cheltuieli cu locuința (+34,0%). Chiar dacă eliminăm efectul capitolul 5 (cheltuieli cu locuința) — creșterea dobânzilor are un impact puternic asupra costului locuinței și, prin urmare, asupra valorii întregului coș - valoarea de ansamblu a coșului a crescut cu peste 16%.

Surse de informare:

1. Fundația *Friedrich Ebert Stiftung & Syndex România*
https://romania.fes.de/fileadmin/user_upload/pdf-files/comunicat_cos_lunar_trai_decent_2020.pdf
2. Ciprian Iftimoaei, *Coșum minim pentru un trai decent: mod de calcul și utilizare*,
<https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/cosul-minim-pentru-un-trai-decent-mod-de-calcul-si-utilizare--292667.html>, ultima accesare 17 noiembrie 2022.